

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sva prava pridržana. Dopuštenje za ponovno objavljivanje ovog sažetka dano je isključivo u svrhu uključivanja u HUDOC bazu podataka Suda.

© Office of the Representative of the Republic of Croatia before the European Court of Human Rights. All rights reserved. Permission to re-publish this summary has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© Bureau de l'Agent de la République de Croatie devant la Cour européenne des droits de l'homme. Tous droits réservés. L'autorisation de republier ce résumé a été accordée dans le seul but de son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

**SAŽETAK PRESUDE
ROOK PROTIV NJEMAČKE
OD DANA 25. SRPNJA 2019. GODINE
ZAHTJEV BR. 1586/15**

ČINJENICE

Protiv podnositelja zahtjeva se u Saveznoj Republici Njemačkoj vodio kazneni postupak zbog kaznenog djela primanja mita u gospodarskom poslovanju. Tijekom istrage protiv podnositelja zahtjeva su određene mjere nadzora i tehničkog snimanja telefonskih i drugih komunikacija na daljinu, prilikom kojih je pohranjeno oko 44.970 snimki telefonskih razgovora i oko 34.000 drugih podataka. Prilikom pretrage doma i drugih prostora podnositelja zahtjeva, oduzeto je oko 14 milijuna elektroničnih datoteka. Navedene podatke policija je analizirala te je manji dio ocijenila relevantnim za predmet. Ti su podaci tiskani i uključeni u spis predmeta. U studenom 2011. odvjetniku podnositelja zahtjeva dopušten je uvid u istražni spis predmeta koji je sadržavao i dokumentaciju tehničkog zapisa, međutim on je zatražio da mu se omogući i preslušavanje audio snimki, što mu je nadležno državno odvjetništvo također dopustilo i uputilo ga da ih presluša u prostorijama policijske stanice. Nakon što je protiv podnositelja zahtjeva državno odvjetništvo podignulo optužnicu, njegov odvjetnik je zatražio reprodukciju audio snimki na DVD-u ili CD-u, ali taj je njegov zahtjev odbijen. Regionalni sud je, odlučujući o žalbi protiv te odluke naredio da se sve snimke reproduciraju na računalu u zatvoru u kojem se nalazio podnositelj zahtjeva kako bi obrana mogla preslušati snimke. Ubrzo nakon toga, računalno s kopiranim audio podacima bilo je dostupno u zatvoru podnositelju zahtjeva i njegovom odvjetniku. Na traženje odvjetnika podnositelja zahtjeva, u rujnu 2012. dostavljen mu je „tvrđi disk“ na kojem je bilo reproducirano svih 14 milijuna elektroničkih datoteka. U prosincu 2012. podnositelj zahtjeva proglašen je krivim za počinjenje kaznenog djela primanja mita u gospodarskom poslovanju i osuđen je na kaznu zatvora u trajanju od pet godina i tri mjeseca. Protiv navedene odluke uložio je žalbu u kojoj je isticao povredu prava na obranu jer ni on niti njegov odvjetnik nisu imali dovoljno vremena za pregledavanje snimki telefonskih razgovora i oduzetih računalnih podataka. Savezni sud Pravde ukinuo je presudu u odnosu na tri optužbe koje su mu se stavljene na teret, a u drugom dijelu je odbio njegovu žalbu kao neosnovanu. Savezni ustavni sud odbacio je njegovu ustavnu tužbu.

PRIGOVORI

Pozivajući se na članak 6. stavak 1 i 3 (b) Konvencije, podnositelj zahtjeva je tvrdio da tijekom kaznenog postupka njemu i njegovom branitelju nije omogućen dovoljan i odgovarajući uvid u audio snimke, tekstualne poruke i elektroničke podatke koje su nadležna tijela oduzela tijekom istrage.

OCJENA ESLJP-a

ESLJP je prigovor povrede članka 6. stavka 1 i članka 6. stavka 3 (b) ispitao zajedno ocjenjujući je li postupak u cjelini bio pošten.

ESLJP je ponovio da članak 6. stavak 3 (b) jamči svakom okrivljeniku pravo na odgovarajuće vrijeme i mogućnost za pripremu svoje obrane. Aktivnosti obrane koje se poduzimaju u ime okrivljenika mogu obuhvaćati sve ono što je "potrebno" za pripremu glavne rasprave. To uključuje pravo okrivljenika da se upozna sa rezultatima provedene istrage i pravo uvida u spis predmeta (vidjeti [Matanović protiv Hrvatske](#), §159) i sve materijalne dokaze koje tijela kaznenog progona posjeduju, neovisno idu li na štetu ili u korist okrivljenika. Pri tome se pojam „materijalni dokaz“ ne može tumačiti usko tako da je ograničen na dokaze koje tužiteljstvo smatra relevantnim, već podrazumijeva sav materijal u posjedu vlasti koji potencijalno može biti relevantan za obranu. Onemogućavanje uvida obrani u „materijalne dokaze“ koji sadrže one podatke koji bi mogli omogućiti okrivljeniku oslobođenje ili smanjenje kazne predstavlja odbijanje ograničenje prava obrane, a time i povredu prava zajamčenog člankom 6. Konvencije (vidjeti [Matanović protiv Hrvatske](#), §157). No, Konvencija ne zabranjuje državama članicama da od okrivljenika zahtijevaju iznošenje razloga zbog kojih traži uvid u takve materijale. Također, pravo pristupa pribavljenim podacima nije apsolutno te u svakom kaznenom postupku mogu postojati i suprotstavljeni interesi (primjerice važni javni interesi ili prava drugih osoba), u kojem slučaju vlasti moraju voditi računa o postizanju ravnoteže između interesa okrivljenika i tih suprotstavljenih interesa. Ipak, dopuštena su jedino ograničenja prava okrivljenika koja su strogo nužna i dopuštena prema članku 6. stavku 1. Konvencije. Sve poteškoće s kojima se obrana suoči zbog ograničenja svojih prava moraju imati dovoljnu protutežu u postupcima koje provode sudske vlasti, kako bi se osiguralo da okrivljenik ima pošteno suđenje.

1. Pravo uvida u spis predmeta

U ovom je predmetu ESLJP utvrdio da su podnositelj zahtjeva i njegov odvjetnik imali odgovarajuću mogućnost uvida u spis predmeta i odgovarajuće vrijeme za pripremu obrane pred sudom. Pri tome je ESLJP posebno uzeo u obzir sljedeće okolnosti:

- a) Nadležna domaća tijela su tijekom cijelog kaznenog postupka dopuštala odvjetniku podnositelja zahtjeva uvid u spis predmeta istrage te mu omogućile sveobuhvatan pregled optužbi koje su mu se stavljale na teret i prikupljenih dokaza.
- b) Vlasti su odvjetniku redovito dostavljale ažurirane podatke iz spisa predmeta.
- c) Podnositelj zahtjeva imao je dovoljno mogućnosti razgovarati sa svojim odvjetnikom o spisu istrage budući da mu je prvi uvid u spis dopušten još u studenom 2011., a suđenje je započelo tek u lipnju 2012. i trajalo je do prosinca 2012. Tijekom tog vremena pravo uvida u spis bilo mu je neograničeno.
- d) Samo manji dio prikupljenih telekomunikacijskih i elektroničkih podataka bio je uključen u spis predmeta. Naime, većina prikupljenih podataka smatrana je irelevantnom za kazneni postupak te se ni optužnica niti osuda podnositelja zahtjeva

nisu temeljile na telekomunikacijskim i elektroničkim podacima koji nisu bili uključeni u sam spis predmeta.

e) Podnositelj zahtjeva nije tvrdio da podaci ili dokumenti koji su činili dio spisa predmeta ili na kojima se temeljila optužnica ili osuda nisu bili dostavljeni njegovom odvjetniku dovoljno rano kako bi imao vremena upoznati se s njihovim sadržajem prije i tijekom suđenja.

2. Pravo na pristup podacima prikupljenima primjenom mjere nadzora i tehničkog snimanja telefonskih razgovora.

Podnositelj zahtjeva prigovarao je da njegovom odvjetniku nisu predane snimke telefonskih razgovora, kao i da ih je mogao pregledati samo u prisutnosti policijskog službenika. Također je tvrdio da njegov odvjetnik nije imao dovoljno vremena preslušati i pročitati sve podatke prikupljene primjenom ove mjere nadzora.

Ispitujući ove prigovore, ESLJP je utvrdio da su domaći sudovi, samo nekoliko dana nakon što je to zatražio, dopustili podnositelju zahtjeva uvid u sve podatke prikupljene primjenom mjere nadzora i tehničkog snimanja telefonskih razgovora. Također, iako vlasti nisu odvjetniku podnositelja zahtjeva dostavile snimke tih razgovora, bilo mu je dozvoljeno pregledati ih na policiji, a kasnije u zatvoru. U odnosu na prigovor vremenskog ograničenja za pregledavanje svih podataka prikupljenih telekomunikacijskim nadzorom, ESLJP je istaknuo, pozivajući se na svoju raniju presudu [*Gregračević protiv Hrvatske*](#), da s obzirom na složenost predmetnog kaznenog postupka nije bilo potrebno omogućiti odvjetniku podnositelja zahtjeva čitanje i slušanje svake pojedine snimke i podatka, već je bilo dovoljno da je odvjetniku dana učinkovita prilika da analizira snimke i tekstualne poruke kako bi identificirao, a zatim preslušao ili pročitao one za koje je smatrao da su relevantne. Pravo podnositelja zahtjeva na pristup podacima koji nisu uključeni u spis predmeta, ne treba miješati s njegovim pravom uvida u podatke i materijale koje vlasti već smatraju relevantnim za kazneni postupak.

Nadalje, ESLJP je uzeo u obzir i činjenicu da je odvjetnik podnositelja zahtjeva samo 22 puta u razdoblju od više od jedne godine pregledao prikupljene podatke, a i da je sam podnositelj zahtjeva najbolje znao koje konkretne podatke o telekomunikacijskom nadzoru treba tražiti.

Slijedom navedenog ESLJP je zaključio da je podnositelj zahtjeva imao dovoljno vremena za upoznavanje s podacima prikupljenim tijekom telekomunikacijskog nadzora.

3. Pristup oduzetim elektroničkim podacima

ESLJP je u ovom predmetu utvrdio da je odvjetnik podnositelja zahtjeva mogao, ali nikad nije, pristupiti svim elektroničkim podacima u prostorijama policijske stanice, te da je kasnije zaprimio i reprodukciju svih elektroničkih podataka. Stoga je ESLJP smatrao da je vremensko razdoblje od tri i pol mjeseca (od primitka reprodukcije podataka do donošenja prvostupanjske presude) bilo dovoljno za analizu podataka radi utvrđivanja koji su relevantni za obranu podnositelja zahtjeva. Činjenica da je sudski postupak već bio u tijeku kada je zaprimio te podatke ne upućuje sama za sebe na to da podnositelj zahtjeva odnosno njegov odvjetnik nisu imali dovoljno vremena za pripremu obrane.

ESLJP je stoga zaključio da je postupak protiv podnositelja zahtjeva, gledajući u cjelini, bio pošten te da nije došlo do povrede članka 6. stavka 1 i stavka 3 (b) Konvencije.